

Herontwikkeling kerklocatie Louisastraat/Spoorstraat in Sluiskil: 'quick scan' natuurwaarden

Peter L. Meininger

Lisztlaan 5
4384 KM Vlissingen
tel. 06-11198676

MaGRID-rapport 24-746

7 december 2024

Colofon

Titel:	Herontwikkeling kerklocatie Louisastraat/Spoorstraat in Sluiskil: 'quick scan' natuurwaarden.
Auteurs:	Peter L. Meininger (adviseur ecologie, MaGRID; pmeining@magrid.nl)
Fotografie:	Peter L. Meininger (MaGRID), Google Street View
Basiskaarten:	Google Earth
Rapportnr.:	MaGRID-rapport 24-746
Datum:	7 december 2024 (2 ^e , aangepaste versie)
Uitgever:	MaGRID magrid@magrid.nl

Opdrachtgever:	Juust b.v. Goessestraatweg 17a 4421AD Kapelle
Contactpersoon:	Raoul Lobbezoo info@juust.nl

© **MaGRID/Juust b.v.** Niets uit dit rapport mag door anderen dan de opdrachtgever worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van MaGRID en van de opdrachtgever, behoudens voor zover dit document wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Het document mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Aanbevolen citering Meininger P.L. 2024. *Herontwikkeling kerklocatie Louisastraat/Spoorstraat in Sluiskil: 'quick scan' natuurwaarden*. Rapport in opdracht van Juust b.v. MaGRID-rapport 24-746. MaGRID, Vlissingen.

AVG In het belang van de advisering en herkenbaarheid worden bedrijfsgegevens van MaGRID, namen en e-mailadres(sen) van adviseur(s), zijnde auteur(s) van het rapport of de projectleider van het onderhavige project, niet geanonimiseerd.

NDFF De in dit rapport opgenomen informatie over het voorkomen van wettelijk beschermde soorten, met als bronvermelding NDFF, is afkomstig uit de NDFF (Nationale Database Flora en Fauna). Eventueel vermelde details op een kleiner niveau dan 1x1 km mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Betrouwbaarheid Het hier gerapporteerde onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. MaGRID accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door MaGRID uitgevoerde onderzoek neemt.

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Inleiding.....	6
2. Het project	7
3. Wet natuurbescherming	12
3.1 Gebiedsbescherming.....	12
3.2 Natura 2000-gebieden	12
3.3 Natuurnetwerk Nederland	13
3.4 Soortenbescherming.....	13
3.5 Beschermde houtopstanden	14
4 Aanpak, materiaal en methoden	15
4.1 Vraagstelling.....	15
4.2 Veldbezoeken.....	16
4.3 Literatuur- en archiefonderzoek	16
5 Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden	17
5.1 Nederlandse Natura 2000-gebieden.....	17
5.2 Belgische Natura 2000-gebieden	17
5.3 Stikstof.....	18
6 Gebiedsbescherming: Natuurnetwerk Nederland.....	19
7 Quick scan beschermde natuur: soortenbescherming	20
7.1 Beschermde muizen	20
7.2 Vleermuizen	21
7.3 Eekhoorn	29
7.4 In Zeeland niet vrijgestelde zoogdieren	29
7.5 In Zeeland vrijgestelde zoogdieren	30
7.6 Algemene conclusie t.a.v. zoogdieren.....	31
7.7 Vogels	31
7.8 Vissen	32
7.9 Amfibieën en reptielen	33
7.10 Vlinders, libellen en overige ongewervelde dieren.....	36
7.11 Planten	36
7.12 Overige natuurwaarden	37
8 Beschermde houtopstanden	38
9 Invasieve exoten	39
9.1 Algemeen	39

9.2	Uitheimse soorten en exoten.....	39
9.3	Invasieve uitheimse soorten en invasieve exoten	39
9.4	Europese lijst van invasieve uitheimse soorten	39
9.5	Invasieve planten in Zeeland.....	40
9.6	Voorkomen in het projectgebied	40
10	Ecologische aanbevelingen voor de werkzaamheden	41
11	Literatuur.....	42

Samenvatting

Achtergrond Er zijn plannen voor de realisatie van twaalf woningen op de hoek van de Louisastraat en de Spoorstraat in Sluiskil (gemeente Terneuzen, Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland). Hiervoor is het noodzakelijk dat het huidige kerkgebouw met bijgebouwen wordt gesloopt, almede een groenstrook met bosplantsoen, de begroeiing van een verwilderde tuin en enkele bomen worden gerooid. Juust b.v. is nauw betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling en de planologische procedures, waaronder het opstellen van een wijziging van het bestemmingsplan. Om overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen, heeft MaGRID in opdracht van Juust b.v. in het kader van dit project een 'quick scan' van natuurwaarden uitgevoerd. Ook zijn aanbevelingen voor een locatiespecifiek ecologisch werkprotocol opgesteld.

Wet natuurbescherming De regelgeving uit de voormalige Wet natuurbescherming is per 1 januari 2024 vervangen door de Omgevingswet. Bij projecten waarvan de planologische procedure is gestart vóór 1 januari 2024 geldt echter nog steeds de regelgeving conform de Wet natuurbescherming. Dat geldt ook voor onderhavig project, inclusief de voorliggende quick scan.

Stikstof Bij de werkzaamheden in relatie tot het project komt stikstof vrij. Onderdeel van een beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming is de 'stikstofparagraaf'. Berekeningen met de AERIUS-rekentool vallen buiten het kader van deze quick scan. De hierna volgende conclusies hebben dan ook geen betrekking op stikstof.

Natura 2000-gebieden Significant negatieve effecten van het project op kwalificerende soorten en beschermde habitats van Natura 2000-gebieden (zowel Nederlandse als Belgische) in de ruime omgeving kunnen worden uitgesloten (hoofdstuk 5.2).

Natuurwetwerk Nederland Het project zal niet ten koste gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden in de omgeving (hoofdstuk 5.3).

Broedvogels In de af te breken kerkgebouw en de bijgebouwen ontbreken geschikte broedplaatsen voor huismussen of gierzwaluwen, zodat er geen jaarrond beschermde nesten van deze soorten verloren gaan. Een negatief effect op leefgebied, rust- of voortplantingslocaties van (al dan niet wettelijk beschermde) vogels kan worden uitgesloten onder voorwaarde dat rooi- en afbraakwerkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels (1 maart tot 15 augustus) worden uitgevoerd. Indien er eenmaal geregeld (bouw-)werkzaamheden zijn, kunnen deze ook tijdens het broedseizoen worden voortgezet (hoofdstuk 7.7).

Vleermuizen In de af te breken gebouwen en in de te rooien bomen ontbreken potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor vleermuizen (individueel, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig. Ook zijn compenserende of mitigerende maatregelen niet nodig (het aanbrengen van verblijfplaatsen voor vleermuizen in de nieuwbouw wordt echter wel aanbevolen). (hoofdstuk 7.4).

Beschermde overige dieren Op basis van de quick scan kunnen negatieve effecten van het project op leefgebied, rust- of voortplantingslocaties van overige (al dan niet wettelijk beschermde) zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelde dieren worden uitgesloten. Met inachtneming van de aanbevelingen voor een ecologisch werkprotocol (hoofdstuk 10) is er geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig (hoofdstuk 7).

Planten Er komen geen wettelijk beschermde plantensoorten voor in het projectgebied. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor beschermde plantensoorten (exemplaren, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig (hoofdstuk 7.11). In en rond het projectgebied zijn geen invasieve of 'lastige' planten aanwezig (hoofdstuk 9).

Overige natuurwaarden Voor zover bekend, komen er in het projectgebied geen 'overige' bijzondere soorten planten of dieren voor, zoals soorten van de diverse Rode Lijsten.

Houtopstanden Omdat het bij het project gaat om het vellen van een houtopstand die zowel in een tuin als binnen de bebouwde kom ligt, is er geen sprake van een meldingsplicht, noch van een herbeplantingsplicht (hoofdstuk 8).

1. Inleiding

Achtergrond Er zijn plannen voor de realisatie van twaalf woningen op de hoek van de Louisastraat en de Spoorstraat in Sluiskil (gemeente Terneuzen, Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland). Hiervoor is het noodzakelijk dat het huidige kerkgebouw met bijgebouwen wordt gesloopt, almede enkele bomen en vrij veel struiken worden gerooid. Juust b.v. is nauw betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling en de planologische procedures, waaronder het opstellen van een wijziging van het bestemmingsplan. Om overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen, heeft MaGRID in opdracht van Juust b.v. in het kader van dit project in oktober en december 2024 een 'quick scan' van natuurwaarden uitgevoerd. Ook zijn aanbevelingen voor een locatiespecifiek ecologisch werkprotocol opgesteld.

Wet natuurbescherming De Omgevingswet (in werking getreden per 1 januari 2024) omvat wet- en regelgeving over de leefomgeving. De Omgevingswet geeft ook regels over die activiteiten om de natuur te beschermen. De regelgeving uit de voormalige Wet natuurbescherming is vervangen door de Omgevingswet. Bij projecten waarvan de planologische procedure is gestart vóór 1 januari 2024 geldt echter nog steeds de regelgeving conform de **Wet natuurbescherming**. Dat geldt ook voor onderhavig project, inclusief de voorliggende quick scan.

Ligging van het projectgebied (geel omlijnd vakje).

2. Het project

Projectgebied Het projectgebied ‘herontwikkeling kerklocatie Sluiskil’ is gelegen binnen de bebouwde kom van het dorp Sluiskil (gemeente Terneuzen, Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland). Het projectgebied wordt in het noorden begrensd door de Louisastraat, in het oosten door de Spoorstraat, in het zuiden door een (inmiddels gerooid bosplantsoen), een grasveld en de Vogelschorstraat (met het daarlangs gelegen Museum Sluiskil) en in het oosten door diverse bebouwing die zich langs de Bosjesweg bevindt.

Ligging van het projectgebied in Sluiskil (geel vakje binnen gele ovaal).

Ligging van het projectgebied in Sluiskil (geel vak).

Beschrijving van het project Om plaats te maken voor de nieuwbouw van twaalf woningen is het noodzakelijk dat het huidige kerkgebouw met enkele bouwgebouwen worden gesloopt. Daarnaast moet de (verwilderde tuin) van het bijgebouw worden ontmanteld. Hierbij moeten struiken en enkele kleine bomen worden gerooid. Bij het tweede veldbezoek op 6 december 2024 bleek de tuin inmiddels te zijn ontdaan van begroeiing. Drie forse bomen zijn vooralsnog blijven staan, waaronder een beuk en een ruwe berk. Mogelijk worden deze in een later stadium alsnog gekapt. Ook het bosplantsoen aan de zuidrand van het projectgebied is in het najaar van 2024 geheel gerooid.

Bestemmingsplan De herinrichting en uitbreiding passen niet in de geldende planologische regeling. Daarom is een herziening van het bestemmingsplan voorbereid.

Werkzaamheden In het projectgebied worden onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- sloop van het bestaande kerkgebouw en bijgebouwen
- bouw nieuwe woningen;
- aanleggen verhardingen;
- aanplant nieuwe groenvoorziening.

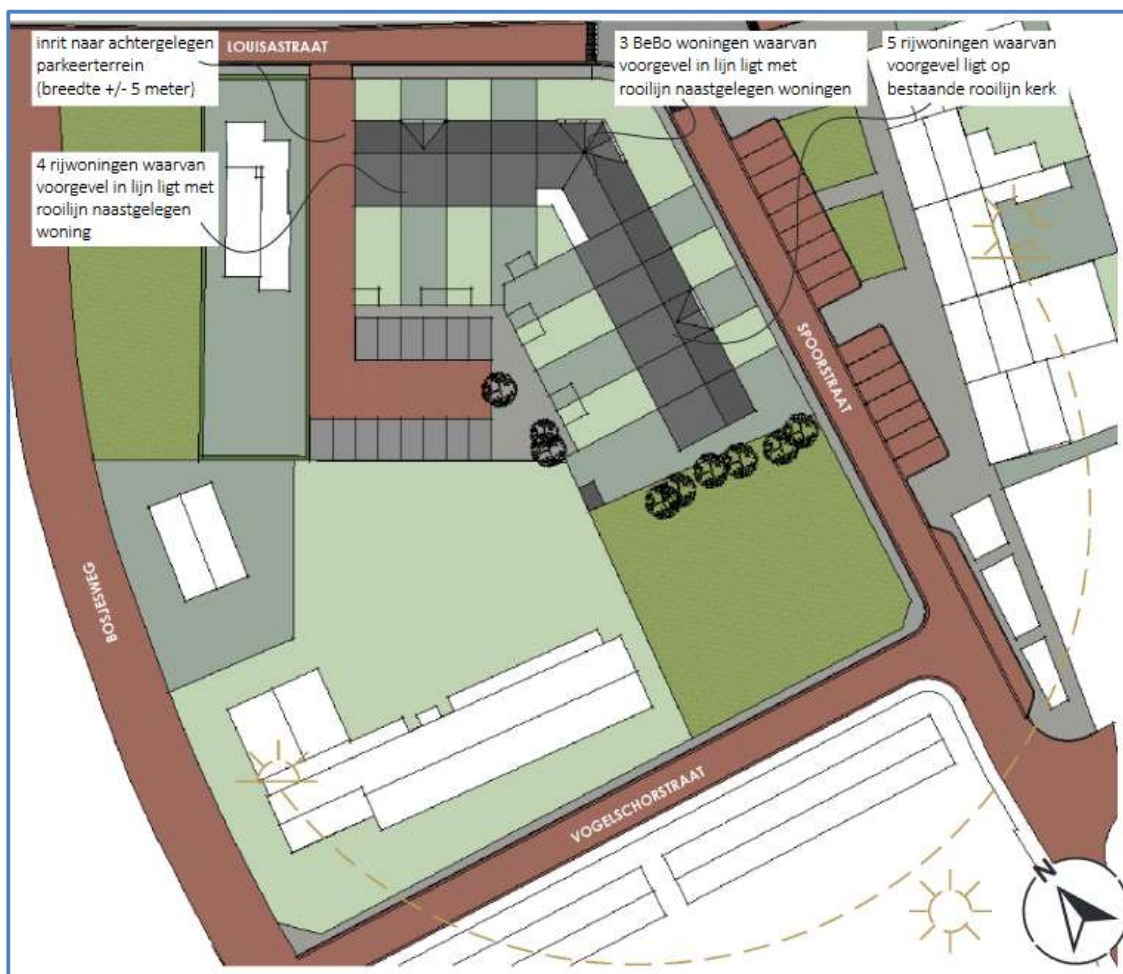
Timing van uitvoering De exacte uitvoeringstermijn van het project is nog niet bekend.

Aan- en afvoerroute Afvoer van vrijkomende materialen (puin en ander sloopmateriaal van de te slopen gebouwen) en aanvoer van materialen en materieel zal plaatsvinden per as over de weg, wellicht ook over water (via het Kanaal Gent-Terneuzen).

Opslag van materiaal en materieel Materiaal en materieel zullen tijdens de constructiefase worden opgeslagen op de bouwlocatie.

In te zetten materieel Vrachtwagens, graafmachines, bouwkraan.

Definitie project Onder 'het project' wordt in deze rapportage verstaan: de sloop van bestaande gebouwen, de noodzakelijke kap van enkele bomen, de bouw van nieuwe woningen en de aanleg van infrastructuur en groen, alsmede het toekomstig gebruik van deze woningen.

Ontwerp inrichtingsplan woningbouwontwikkeling op de hoek van de Spoorstraat en Louisastraat in Sluiskil.

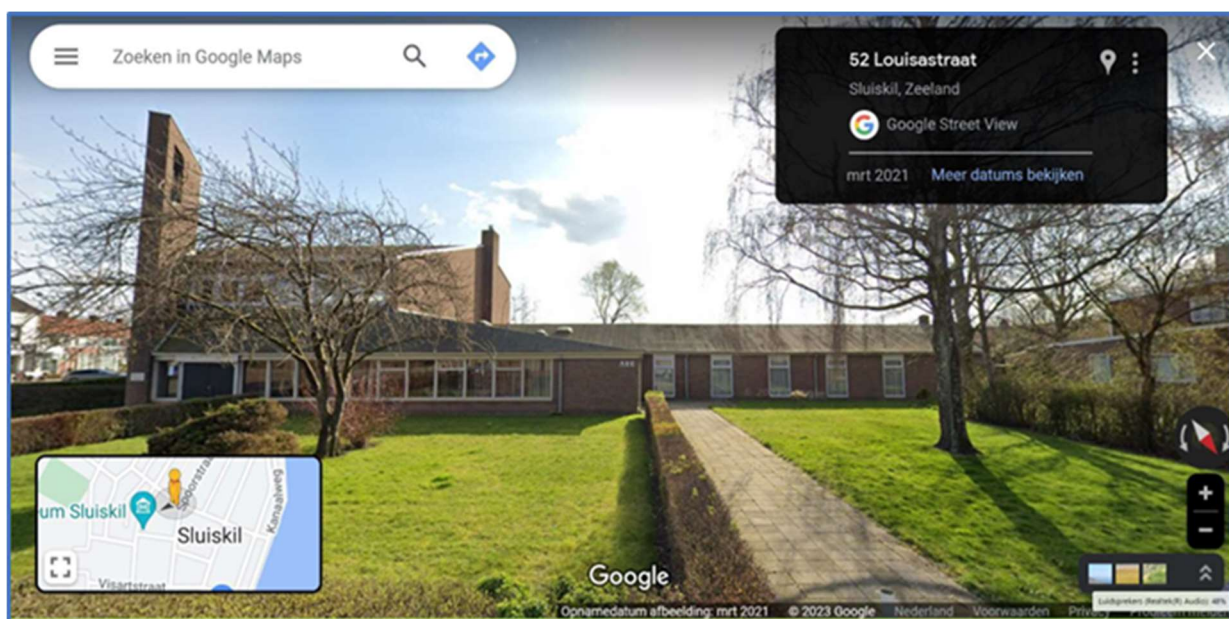
'Artist impression' van het stedenbouwkundige ontwerp van de woningen.

Het af te breken kerkgebouw met groenstrook gezien vanaf de Spoorstraat op 24 oktober 2024. Bij het tweede bezoek op 6 december 2024 bleek de groenstrook geheel te zijn gerooid.

Bij het tweede bezoek op 6 december 2024 bleek de groenstrook geheel te zijn gerooid.

Af te breken kerkgebouw en bijgebouwen gezien vanaf de Louisastraat: winters beeld. De tuin bleek op 24 oktober 2024 sterk te zijn verwilderd door gebrek aan onderhoud. Rechts op de foto de ruwe berk en de beuk (foto Google Street View).

De beplanting van de tuin bleek op 6 december 2024 al te zijn gerooid, op de drie grote bomen na, waaronder een beuk en een ruwe berk.

3. Wet natuurbescherming

3.1 Gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden. De Wnb noemt daarbij verschillende soorten gebieden, onder andere:

- **Natura 2000-gebieden** De gebieden die de verantwoordelijke minister heeft aangewezen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (art. 2.1, lid 1). Een Natura 2000-gebied is een beschermd natuurgebied van Europees belang. Het aanwijzen van Natura 2000-gebieden heeft als doel het beschermen van de leefgebieden van bepaalde dieren en planten en van bepaalde natuurlijke habitattypen. Bescherming is nodig voor het behoud van de biodiversiteit (soortenrijkdom) en om te voldoen aan de verplichtingen van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Alle Natura 2000-gebieden samen vormen een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Dat netwerk heet Natura 2000. De verantwoordelijke minister wijst de Natura 2000-gebieden aan en legt de instandhoudingsdoelstellingen vast. Dit gebeurt in een aanwijzingsbesluit. In Nederland zijn ruim 160 Natura-2000 gebieden. De Wnb kent alleen voor de Natura 2000-gebieden een toetsingskader.
- **Natuurnetwerk Nederland (NNN)** Het samenhangende ecologische netwerk waarvoor de provincies (gedeputeerde staten) zorgdragen voor de totstandkoming en instandhouding (art 1.12, lid 2). Het is gericht op de bescherming, de instandhouding en zo nodig het herstel van een gunstige staat van instandhouding van:
 - aanwezige dier- en plantensoorten;
 - typen natuurlijke habitats;
 - leefgebieden van soorten die van nature in Nederland voorkomen.

Gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden aangewezen in de provinciale verordening. Het NNN is in Zeeland uitgewerkt in het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ). De bescherming van het NNN verloopt via het planologische spoor. Voor dit soort gebieden geldt het 'nee, tenzij' principe, wat inhoudt dat binnen deze gebieden in beginsel geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogen plaatsvinden.

3.2 Natura 2000-gebieden

Algemeen Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitat of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstoring effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art. 2.7 lid 2). De bescherming van deze gebieden heeft externe werking, zodat ook ingrepen die buiten deze gebieden plaatsvinden verstoring kunnen

veroorzaken en moeten worden getoetst op het effect van de ingreep op soorten en habitats. Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning pas verleend nadat uit een Passende Beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art. 2.7 lid 3 onder a en art. 2.8 lid 1).

3.3 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied valt buiten de begrenzing van gebieden die vallen onder Natuurnetwerk Nederland. In hoofdstuk 7 wordt nagegaan of er door de uitbreiding van EuroParcs Schoneveld werkzaamheden mogelijk (negatieve) effecten zijn op Natuurnetwerk Nederland.

3.4 Soortenbescherming

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de bepalingen uit de Wet natuurbescherming. Vanuit deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van deze natuurwetgeving is het instandhouden van de inheemse flora en fauna. Door, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen, rekening te houden met de aanwezige natuurwaarden kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Zo zijn alle broedvogels beschermd: nesten, eieren en jongen mogen niet worden verstoord of vernietigd. Indien schade aan (zwaarder) beschermde soorten niet te voorkomen is, is een ontheffing noodzakelijk.

In hoofdstuk 8 wordt nagegaan of er door de werkzaamheden mogelijk (negatieve) effecten zijn op beschermde soorten.

Zorgplicht Voor alle in het wild voorkomende planten- en diersoorten, dus ook voor onbeschermden en beschermde soorten die zijn vrijgesteld, geldt de 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermde gebieden en in het wild voorkomend planten- en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

3.5 Beschermd houtopstanden

Conform artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming is het verboden houtopstanden te kappen buiten de bebouwde kom zonder hier vooraf een melding van te maken aan het bevoegd gezag.

Deze regel geldt niet voor:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen;
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; **en**
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter; **en**
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

4 Aanpak, materiaal en methoden

4.1 Vraagstelling

Om eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming te signaleren bij de realisatie van het project dienen in de ‘quick scan’ de volgende vragen te worden beantwoord:

Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden

1. Welke kwalificerende soorten en habitats komen nabij het projectgebied voor?
2. Welke invloed hebben de werkzaamheden op de kwalificerende soorten en kwalificerende habitats?
3. Welke invloed hebben de werkzaamheden op de typische soorten van de relevante kwalificerende habitats?
4. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op kwalificerende soorten en habitats worden voorkomen?

Gebiedsbescherming: Natuurnetwerk Zeeland

1. Welke invloed hebben de werkzaamheden op de in het kader van Natuurnetwerk Nederland aangewezen gebieden. Gaan de werkzaamheden ten koste van de oppervlakte of de kwaliteit van de NNN-gebieden?

Soortenbescherming

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het projectgebied voor? Onder welk beschermings-regime vallen deze soorten?
2. Welke invloed heeft de uitvoering van het project op de beschermde soorten? Geldt wellicht een algemene vrijstelling voor één of meerdere soorten?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgttraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden, of kan gewerkt worden met een gedragscode?
6. Welke overige natuurwaarden komen in het projectgebied voor en hoe kan worden voldaan aan de algemene zorgplicht?

In hoofdstuk 10 zijn suggesties gedaan voor een ‘ecologisch werkprotocol’ en enkele algemene aanbevelingen geformuleerd.

4.2 Veldbezoeken

Het projectgebied 'herontwikkeling kerklocatie Sluiskil' is in het kader van deze 'quick scan' gericht bezocht op 24 oktober 2024 en voor een tweede maal op 6 december 2024. Hierbij werd vooral gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren, de aanwezige habitats en mogelijke knelpunten t.a.v. de uitvoering van het project in relatie tot de aanwezige natuurwaarden. Er is ook gelet op de aanwezigheid van invasieve soorten en andere 'ongewenste' planten, zoals alsemambrosia, azijnboom, Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw. Dit is onder andere van belang bij graafwerkzaamheden en bij verplaatsing van grond met ongewenste plantendelen. Het tweede bezoek op 6 december 2024 was vooral gericht op het nogmaals inspecteren op mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen en op het fotografisch documenteren (van het ontbreken daarvan).

4.3 Literatuur- en archiefonderzoek

Gegevens over in het projectgebied aanwezige flora en fauna aanwezig in de NDFF (Nationale Database Flora en Fauna) zijn geraadpleegd op 22 oktober 2024. Daarnaast is gebruik gemaakt van diverse publicaties en eigen veldkennis.

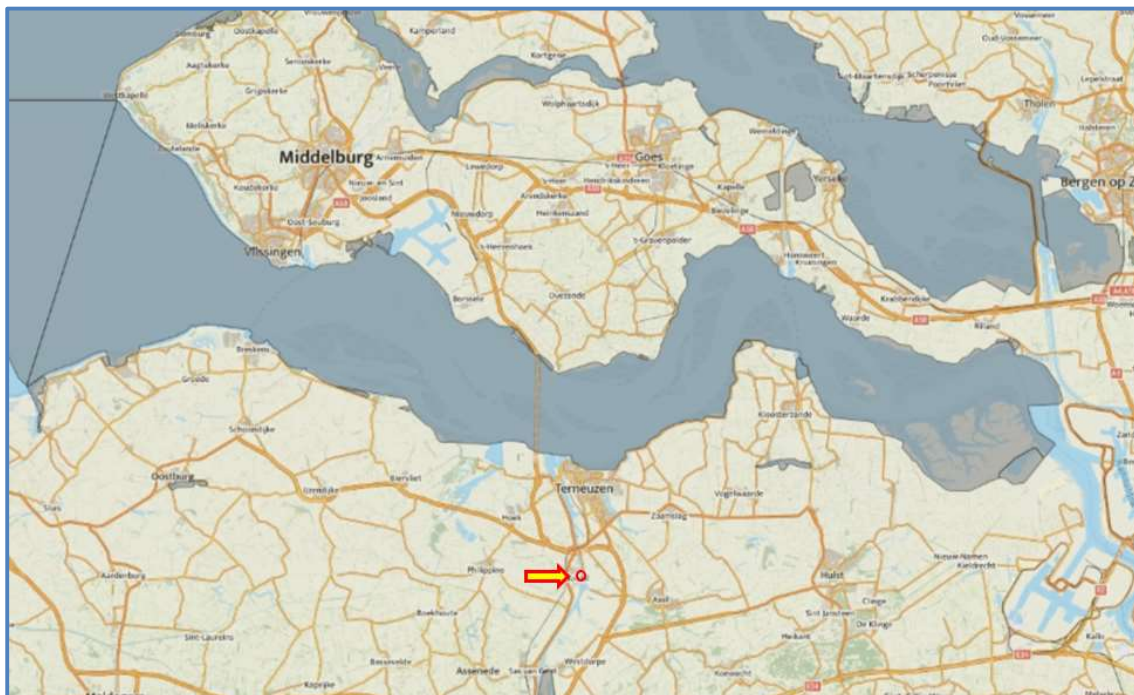

*Zijkant van de af te breken kerk gezien vanaf de Vogelschorstraat op 24 oktober 2024.
De groenstrook bleek op 6 december te zijn gerooid.*

5 Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden

5.1 Nederlandse Natura 2000-gebieden

Het projectgebied valt ruimschoots buiten de begrenzing van de volgende Nederlandse Natura 2000-gebieden (tussen haakjes de kortste afstand tot de begrenzing; alleen gebieden binnen 25 km): Canisvliet bij Westdorpe (5,8 km), Westerschelde (6,5 km), De Vogel bij Hengstdijk (12,8 km) en Groote Gat bij Oostburg (23 km) en Yerseke en Kapelse Moer (24,5 km). Gezien de meestal forse afstand tussen het projectgebied en de begrenzing van de genoemde Natura 2000-gebieden kunnen (verstorende) effecten op kwalificerende soorten en beschermde habitats van deze gebieden worden uitgesloten.

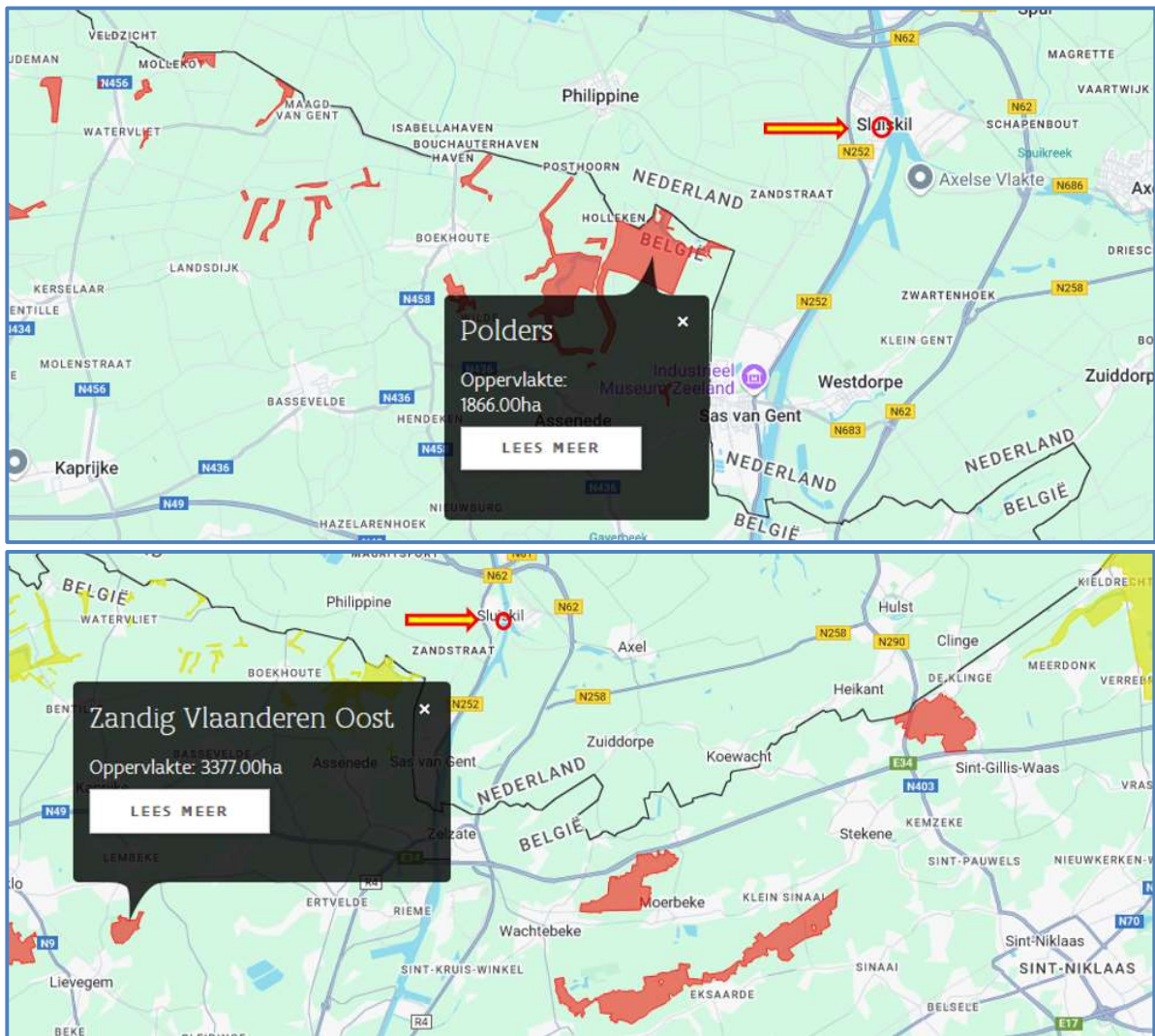

In blauwgrijs de begrenzing van Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving van het projectgebied (bron: <https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>). Rode ovaal is projectgebied.

5.2 Belgische Natura 2000-gebieden

Op basis van de kaart van Vlaamse Natura 2000-gebieden (natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden) ligt het projectgebied ruimschoots buiten de begrenzing van de volgende Belgische Natura 2000-gebieden (tussen haakjes de kortste afstand tot de begrenzing; alleen gebieden binnen 25 km) Polders (inclusief Krekengebied 4 km) en Zandig Vlaanderen Oost (11 km: dichtstbijzijnde is het Heidebos bij Moerbeke).

Gezien de meestal forse afstand tussen het projectgebied en de begrenzing van de genoemde Natura 2000-gebieden kunnen (verstorende) effecten op kwalificerende soorten en beschermde habitats van deze gebieden worden uitgesloten.

In rood lichtgroen de begrenzing van Vlaamse Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving van het projectgebied (rode cirkel) (bron: <https://natura2000.vlaanderen.be/natura-2000-gebieden>).

Conclusie Natura 2000-gebieden Significant negatieve effecten van het project op kwalificerende soorten en beschermde habitats van Natura 2000-gebieden (zowel Nederlandse als Belgische) in de ruime omgeving kunnen worden uitgesloten.

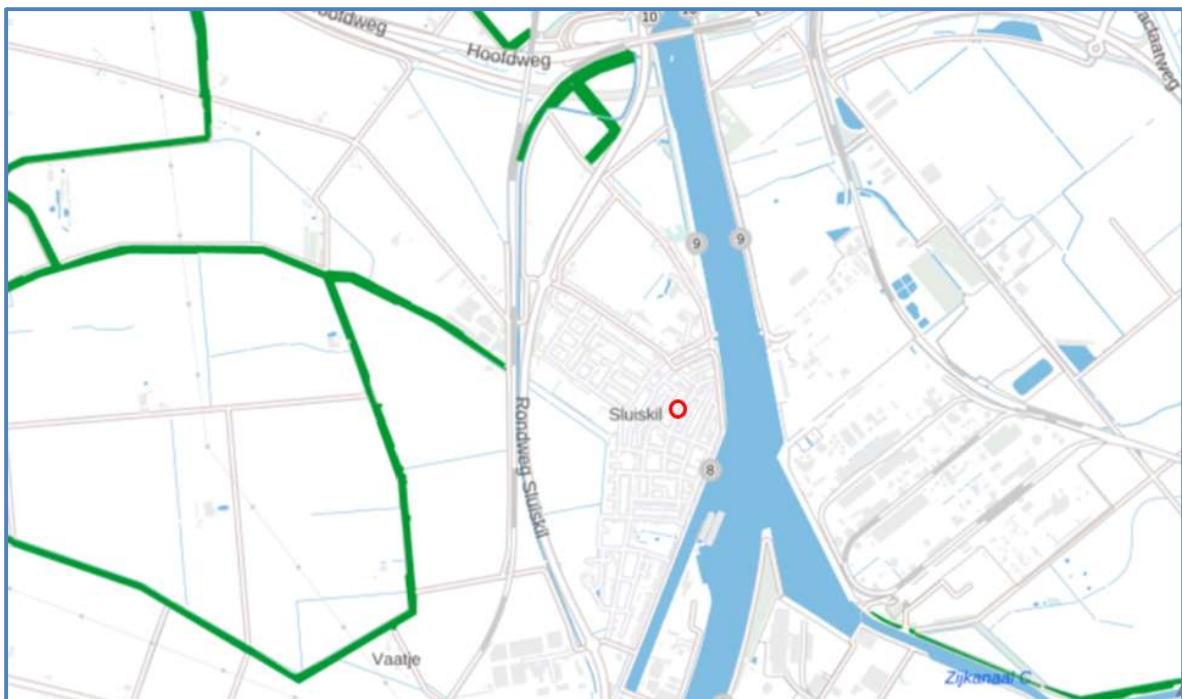
5.3 Stikstof

Bij de werkzaamheden in relatie tot het project komt stikstof vrij. Onderdeel van een beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming is de 'stikstofparagraaf'. Berekeningen met de AERIUS-rekentool vallen buiten het kader van deze quick scan.

6 Gebiedsbescherming: Natuurnetwerk Nederland

Het gehele projectgebied valt buiten gebieden die zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN; zie figuur). De dichtstbijzijnde NNN-gebieden zijn enkele dijken buiten de bebouwde kom van Sluiskil, op minimaal 700 meter van het projectgebied. Deze dijken zijn van het projectgebied gescheiden door bebouwing, dijken, wegen en agrarisch gebied. Gezien de aanwezigheid van deze 'buffers' kunnen negatieve effecten van de afbraak- en bouwwerkzaamheden en het toekomstige gebruik van de woningen op Natuurnetwerk Nederland redelijkerwijs worden uitgesloten.

Conclusie Natuurnetwerk Nederland *Het project zal niet ten koste gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden in de omgeving.*

*Begrenzing van Natuurnetwerk Nederland (NNN; in groen) en het projectgebied (rode cirkel)
(<https://kaarten.zeeland.nl/map/ovz>).*

7 Quick scan beschermde natuur: soortenbescherming

7.1 Beschermde muizen

Algemeen Veldspitsmuis en waterspitsmuis zijn in Zeeland voorkomende, landelijk beschermde soorten onder de Wet natuurbescherming (Bekker *et al.* 2010, NDFF). Ook de noordse woelmuis is landelijk beschermd (Habitatrichtlijn bijlage II 9). Deze soort komt in Zeeland vooral voor op Schouwen-Duiveland en in de Grevelingen (Jacobusse 2019). De noordse woelmuis ontbreekt in Zeeuws-Vlaanderen en wordt hier daarom niet besproken.

Waterspitsmuis De waterspitsmuis komt (of kwam?) in vrijwel alle delen van Zeeland voor, maar is nergens algemeen. De soort bewoont rietlanden, moerassen en andere natte gebieden met een uitgebreide oevervegetatie en – bij voorkeur ook – met drijvende vegetatie. De waterspitsmuis is niet bekend uit het projectgebied en omgeving (Bekker *et al.* 2010; NDFF). De laatste tien jaar zijn er zelfs geen waarnemingen bekend uit West-Zeeuws-Vlaanderen (NDFF). Het voorkomen van waterspitsmuizen in het projectgebied is vrijwel uitgesloten. Geschikte habitat in de vorm van uitgebreide oevervegetatie ontbreekt er immers.

Conclusie waterspitsmuis *Aangezien geschikte habitat voor de waterspitsmuis er ontbreekt, is het voorkomen van deze soort in het projectgebied uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de waterspitsmuis (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

Veldspitsmuis De verspreiding van de veldspitsmuis in Nederland is beperkt tot Zeeuws-Vlaanderen en delen van Oost-Nederland (Zuidoost-Drenthe, Noordoost-Overijssel, Twente; <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496066#>). In Zeeuws-Vlaanderen komt deze soort vooral voor op overhoeken en dijken (Bekker *et al.* 2010). De dichtst bij het projectgebied gelegen waarnemingen van de veldspitsmuis zijn gedaan op ongeveer 1 km afstand (NDFF). Het voorkomen van veldspitsmuizen in de urbane omgeving van het projectgebied is vrijwel uitgesloten. Geschikte habitat voor de soort ontbreekt er immers.

Conclusie veldspitsmuis *Aangezien geschikte habitat voor de veldspitsmuis er ontbreekt, is het voorkomen van deze soort in het projectgebied uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de veldspitsmuis (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

7.2 Vleermuizen

Algemeen Het voorkomen van de volgende soorten in het projectgebied lijkt mogelijk: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis, meervleermuis en gewone grootoorvleermuis (Bijl2 2017 b t/m d, 2024a, 2024b). Op 6 december 2024 zijn voor de tweede keer alle resterende bomen, muren, daken en dakranden geïnspecteerd op mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen, waarbij ter documentatie meer foto's zijn gemaakt dan bij het eerste bezoek op 24 oktober 2024 (zie foto's op de hierna volgende pagina's).

Verblijfplaatsen Het kerkgebouw en de bijgebouwen leken nergens voor vleermuizen toegankelijke daken, holten, spleten of scheuren te bevatten. Op afstand lijken de hoge muren van de kerk enkele holten en scheuren te bevatten. Nadere inspectie met de kijker en detailfoto's wezen uit dat dit geen voor vleermuizen toegankelijke holten betreft (zie foto's). Er is een verticale smalle 'scheur' tussen twee muurdelen van de kerk. Hier is voegwerk uitgevallen, maar de ontstane holte is te ondiep en bevat bobbelige specieresten. Ook hier dus geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. De ruimten onder de dakgoten waren ondiep en ongeschikt voor vleermuizen. Bij regenpijpen ontbraken voor vleermuizen toegankelijke gaten. Ook in de grotere bomen zijn geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen (holten, scheuren, loszittend schors) aangetroffen.

Foerageergebieden en vliegroutes De afbraak van het gebouw en het rooien van enkele bomen zal nauwelijks effect hebben op foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. De groenstrook ten zuiden van de kerk is inmiddels verwijderd. Rond de toekomstige bebouwing en aan te leggen groen zullen met de oorspronkelijke situatie vergelijkbare foerageergebieden ontstaan.

Conclusie vleermuizen *In de af te breken gebouwen en in de te rooien bomen ontbreken potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor vleermuizen (individueel, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig. Ook zijn compenserende of mitigerende maatregelen niet nodig (het aanbrengen van verblijfplaatsen voor vleermuizen in de nieuwbouw wordt echter wel aanbevolen).*

In de af te breken kerk en bijgebouwen bevinden zich nergens potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen, noch broedplaatsen van gierzwaluw of huismus.

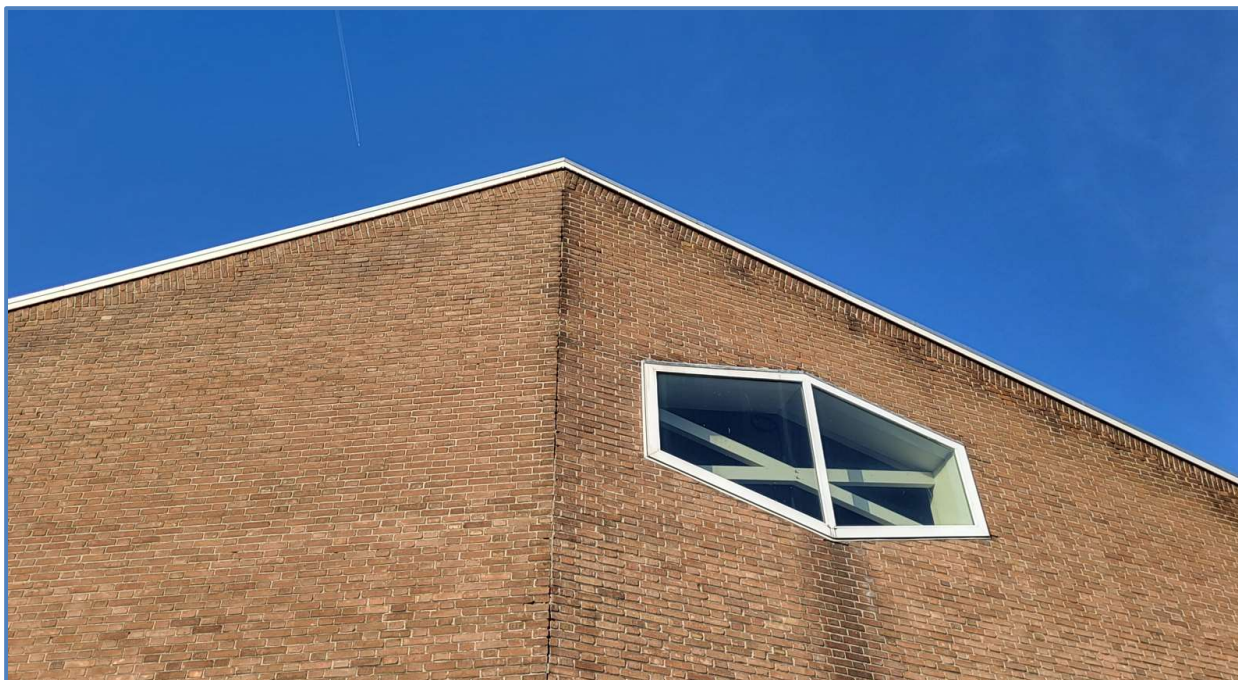
Dak en dakrand van de kerk zijn nergens toegankelijk voor vleermuizen.

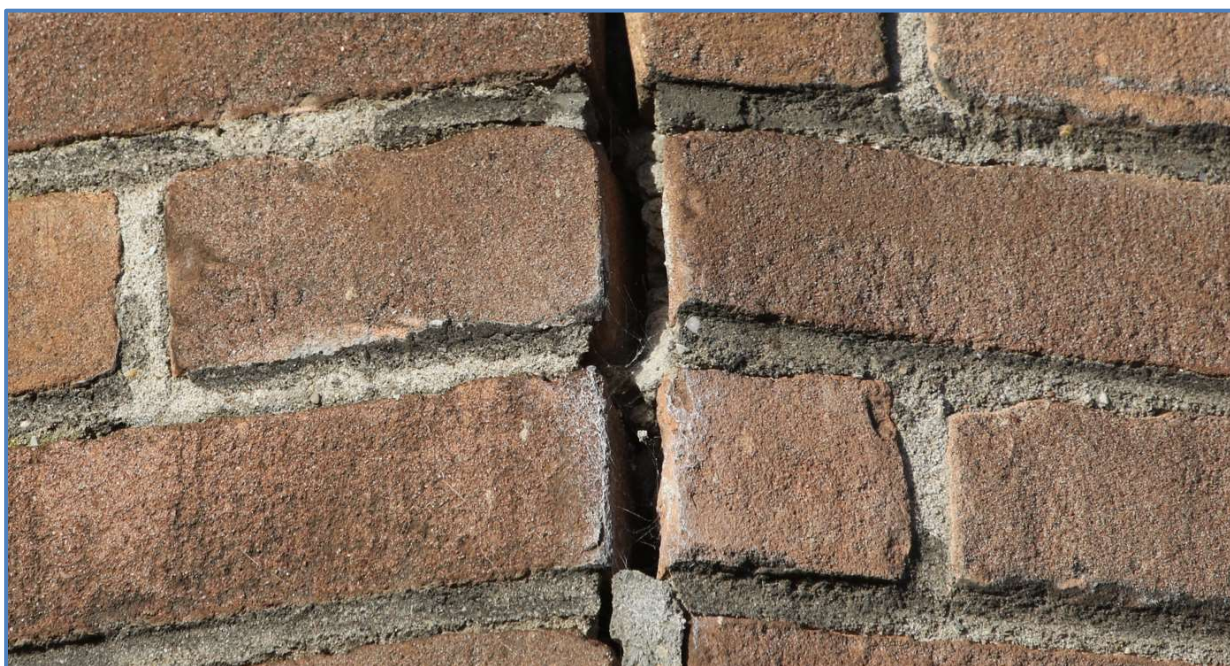
Scheurtje in zijgevel van kerk: op afstand lijkt dit een potentiële verblijfplaats voor vleermuizen (zie echter hieronder).

Het scheurtje blijkt bij nadere inspectie te ondiep voor vleermuizen (en hangt bovendien vol met spinnenwebben).

Door ontbrekend voegwerk ontstane 'scheur' tussen twee muurdelen. Zie detailfoto hieronder.

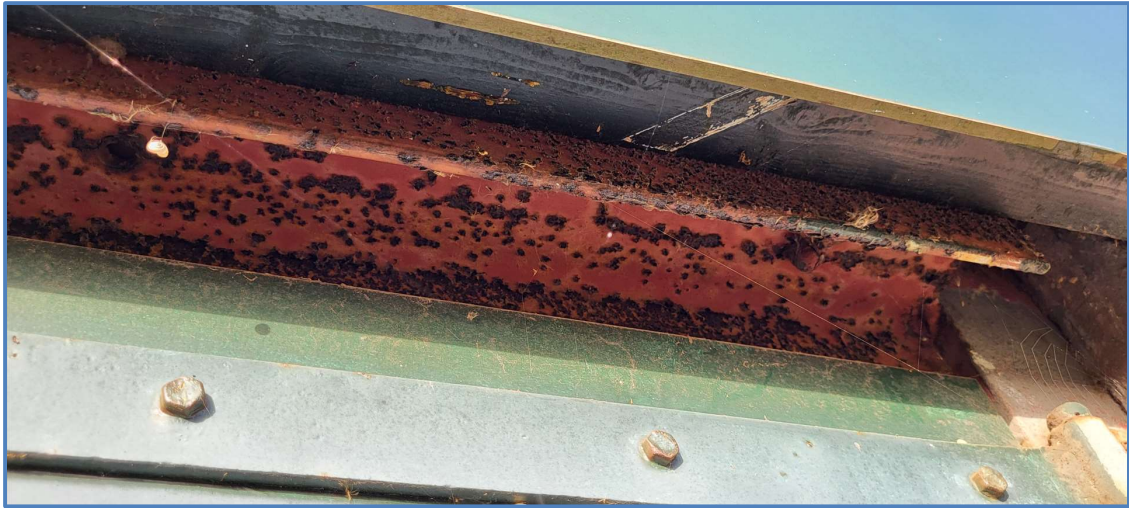
Detail van de 'scheur' tussen twee muurdelen. Deze is ondiep met specieresten en spinnenwebben en ongeschikt voor vleermuizen.

Op afstand lijkt dit een holte in de kerkmuur. Dat is het echter niet.

Op afstand lijkt dit een holte in de kerkmuur. Het is echter begroeiing met mossen.

Voor vleermuizen ontoegankelijke dakrand van bijgebouw.

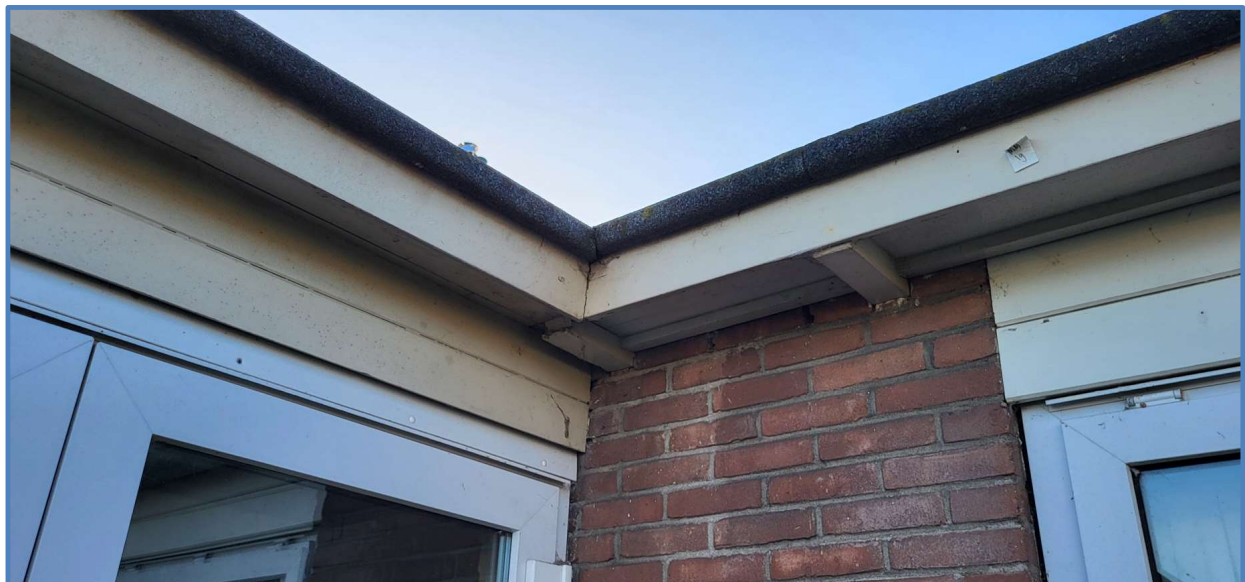
Voor vleermuizen ontoegankelijke dakrand van bijgebouw.

Voor vleermuizen ontoegankelijke dakrand van bijgebouw.

Ook bij regenpijpen zijn nergens voor vleermuizen toegankelijke openingen.

Voor vleermuizen ontoegankelijke dakrand van bijgebouw.

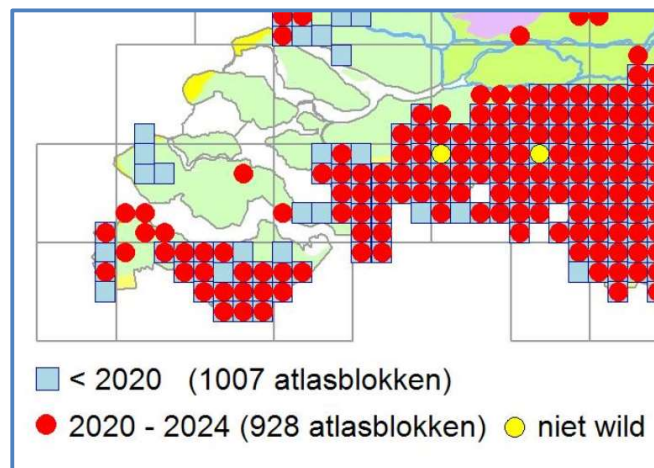
De te kappen bomen bevatten geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen.

De drie resterende grote bomen zijn op 6 december 2024 nogmaals geïnspecteerd op holten, scheuren en loszittend schors. Dergelijke potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn niet aangetroffen.

7.3 Eekhoorn

De eekhoorn is door de Wet natuurbescherming een landelijk beschermde soort. Dat betekent onder andere dat het verboden is eekhoorns te vangen of te doden (of dit te proberen). Het is bovendien verboden eekhoorns te verontrusten of het nest te beschadigen of te bemachtigen (of dit te proberen). In Zeeland was de verspreiding voor de eeuwwisseling vrijwel beperkt tot Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Sindsdien heeft de soort zich verder uitgebreid in Zeeuws-Vlaanderen en wordt nu ook in toenemende mate in West-Zeeuws-Vlaanderen waargenomen (Bekker *et al.* 2010, NDFF). Waarnemingen van de eekhoorn uit Sluiskil en directe omgeving ontbreken tot nu toe. De dichtstbijzijnde waarneming is gedaan in 2017 in Zandstraat, op ruim 2 km van het projectgebied (NDFF).

Verspreiding van de eekhoorn in Zuidwest-Nederland (<https://www.verspreidingsatlas.nl/8496225>).

Conclusie eekhoorn De eekhoorn ontbreekt in Sluiskil en directe omgeving. Het voorkomen van deze soort in het projectgebied is uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de eekhoorn (individueel, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

7.4 In Zeeland niet vrijgestelde zoogdieren

Algemeen Er is een aantal soorten zoogdieren waarvoor een landelijke vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen Omgevingswet, maar waarvoor in Zeeland wel een ontheffing noodzakelijk is bij significante aantasting van het leefgebied, rust- of voortplantingslocaties. Dit zijn met name haas, konijn, kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel) en steenmarter.

Haas De haas komt vrij algemeen voor in het agrarische gebied in de ruime omgeving van het projectgebied (NDFF, eigen waarnemingen). Hazen worden slechts incidenteel waargenomen binnen de bebouwde kom van Sluiskil.

Conclusie haas De haas wordt hoogstens incidenteel waargenomen in het (urbane) projectgebied. Dit vormt geen geschikte habitat voor de soort en zeker geen voortplantingshabitat. Er zijn geen

nadelige gevolgen van het project voor de haas (individueen, populatie of leefgebieden. Er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

Konijn In West-Zeeuws-Vlaanderen komen konijnen vooral voor in de kuststrook tussen Nummer Een en Het Zwin. Daarnaast komt de soort sporadisch en in zeer klein aantal voor in het 'binnenland': op dijken en in natuurgebieden. Konijnen ontbreken binnen de bebouwde kom van Sluiskil, dus ook in het projectgebied (NDFF). Tijdens het diverse veldbezoek werd goed gelet op de aanwezigheid van hollen, keutels en andere sporen van konijnen op en rond de projectlocatie, maar deze zijn niet aangetroffen.

Conclusie konijn *Het konijn ontbreekt binnen de bebouwing van Sluiskil. Het voorkomen van deze soort in het projectgebied is uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor het konijn (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

Steenmarter en kleine marterachtigen Uit de periode 1989-2008 zijn uit de ruime omgeving van het projectgebied waarnemingen bekend van bunzing, hermelijn en wezel (Bekker *et al.* 2010). De **steenmarter** is de laatste jaren in Zeeland geregeld aangetroffen op Walcheren en in Zeeuws-Vlaanderen. Er zijn diverse waarnemingen bekend uit Terneuzen en omgeving, maar niet uit Sluiskil. De dichtst bij het projectgebied gelegen melding is gedaan op 3 km ten noorden van het projectgebied (NDFF). **Wezels** komen verspreid voor in Zeeuws-Vlaanderen, maar de soort is er schaars geworden. Sinds 2019 ontbreken waarnemingen binnen 6 km van het projectgebied. (NDFF). De **hermelijn** is zeldzaam geworden in Zeeuws-Vlaanderen. Sinds 2019 is slechts één waarneming bekend uit het gebied tussen de Braakman en het kanaal Gent-Terneuzen: in 2019 nabij Philippine op 3 km van het projectgebied (NDFF). Ook de **bunzing** is opvallend schaars in West-Zeeuws-Vlaanderen, met sinds 2019 zeven waarnemingen in en nabij de Braakman. Waarnemingen uit Sluiskil en omgeving ontbreken (NDFF).

Conclusie kleine marterachtigen en steenmarter *Op basis van gegevens in de NDFF is het voorkomen van bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter in het projectgebied uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de kleine marterachtigen en de steenmarter (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

7.5 In Zeeland vrijgestelde zoogdieren

Soorten zoals egel, mol, ree en vos vallen onder de provinciale vrijstelling van de verbodsbepalingen Omgevingswet. Alle genoemde soorten komen min of meer geregeld voor in het projectgebied of de directe omgeving. Uiteraard geldt voor deze soorten wel de zorgplicht, waaraan wordt voldaan mits wordt gewerkt conform het ecologisch werkprotocol (hoofdstuk 10).

7.6 Algemene conclusie t.a.v. zoogdieren

Conclusie zoogdieren *Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor wettelijk beschermde soorten zoogdieren (individueen, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

7.7 Vogels

Broedvogels In het af te breken kerkgebouw en de bijgebouwen ontbreken geschikte broedplaatsen voor huismussen of gierzwaluwen, zodat er geen jaarrond beschermde nesten van deze soorten verloren gaan. In het projectgebied komen geen jaarrond beschermde nesten van roofvogels voor.

In de te ontmantelen tuin en groenstrook broed(d)en ongetwijfeld diverse vogelsoorten, met name enkele algemene soorten zangvogels. Rooi- en afbraakwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van de vogels te worden uitgevoerd. Als broedseizoen geldt in dit geval de periode van 1 maart tot 15 augustus. Tuin en groenstrook bleken bij het tweede veldbezoek op 6 december 2024 al te zijn gerooid. Indien er eenmaal geregeld (bouw-)werkzaamheden zijn, kunnen deze ook tijdens het broedseizoen worden voortgezet. Aangetroffen broedende vogels, in gebruik zijnde nesten en eieren dienen altijd te worden gespaard, ook buiten het reguliere broedseizoen. Broedende vogels mogen evenmin worden verstoord. Het personeel dient te allen tijde te letten op alarmerende vogels en hun nesten.

Conclusie broedvogels *In de het af te breken kerkgebouw en de bijgebouwen ontbreken geschikte broedplaatsen voor huismussen of gierzwaluwen, zodat er geen jaarrond beschermde nesten van deze soorten verloren gaan. Een negatief effect op leefgebied, rust- of voortplantingslocaties van (al dan niet wettelijk beschermde) vogels kan worden uitgesloten onder voorwaarde dat rooi- en afbraakwerkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels (1 maart tot 15 augustus) worden uitgevoerd. Indien er eenmaal geregeld (bouw-)werkzaamheden zijn, kunnen deze ook tijdens het broedseizoen worden voortgezet.*

In het de af te breken kerk en bijgebouwen bevinden zich nergens potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen, noch broedplaatsen van gierzwaluw of huismus.

In de af te breken kerk en bijgebouwen bevinden zich nergens potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen, noch broedplaatsen van gierzwaluw of huismus.

7.8 Vissen

Op grond van artikelen 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming geldt een strikte vorm van bescherming voor de volgende vissoorten: Atlantische steur, beekdonderpad, beekprik, elrits, Europese rivierkreeft (geen vis, maar een geleedpotige), gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal en houting. Deze soorten mogen in hun natuurlijke verspreidingsgebied niet opzettelijk worden gevangen, gedood of verstoord. Daarnaast mogen de rust- en voortplantingsplaatsen van deze dieren niet worden beschadigd of vernield. Van deze soorten zijn alleen grote modderkruiper

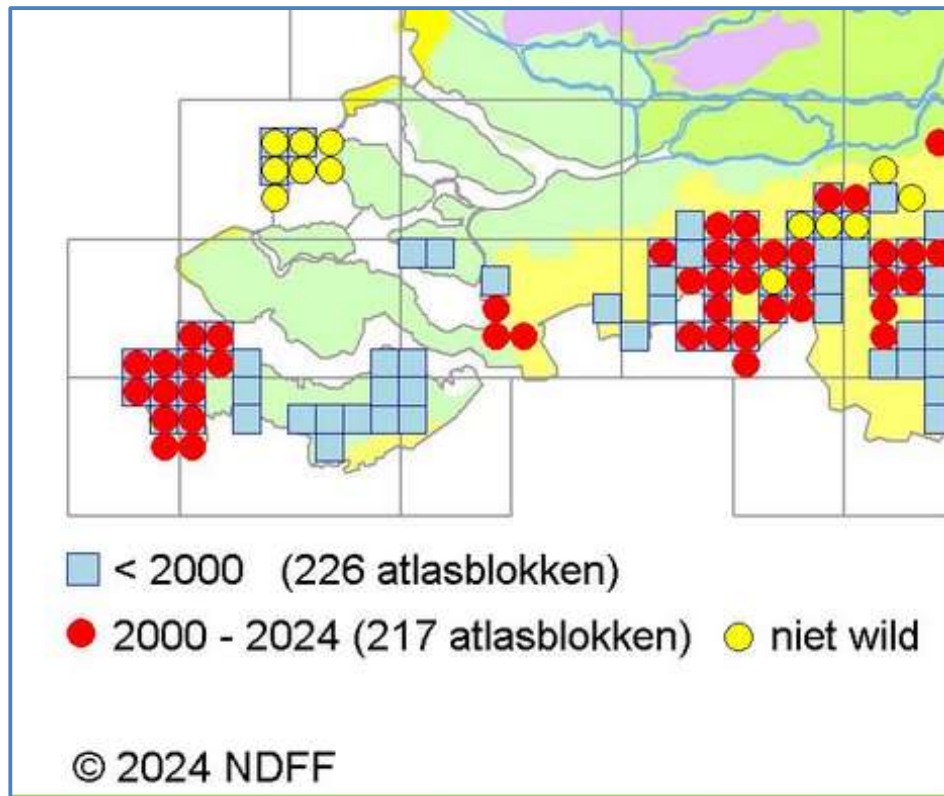
en kwabaal in Zeeland aangetroffen, beide in het Krammer-Volkerak en niet meer na 1991 (Calle *et al.* 2020). Het voorkomen van al dan niet beschermde vissen in het projectgebied is op grond van het ontbreken van geschikte habitat uit te sluiten.

Conclusie vissen *Aangezien geschikte habitat voor vissen ontbreekt in het projectgebied, is het voorkomen van beschermde vissoorten uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor vissen (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

7.9 Amfibieën en reptielen

Boomkikker De boomkikker is beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Habitatrichtlijn, bijlage 4). De soort heeft zijn West-Zeeuws-Vlaamse areaal de laatste decennia sterk uitgebreid, mede dankzij gerichte natuurontwikkeling om verbindingzones tussen kerngebieden tot stand te brengen (Schenk 2018). In 2023 werden ruim 2.300 roepende mannetjes geteld, in 2024 waren dat er ruim 3.500 (mededeling Fred Schenk, Het Zeeuwse Landschap). Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in een strook tussen Cadzand-Bad (Kievittepolder) en Aardenburg, maar ook in het binnenland hebben zich flinke populaties gevestigd (onder andere in De Blikken ten zuiden van Groede). De boomkikker heeft zich ook in de duinstrook in oostwaartse richting uitgebreid, maar ten oosten van Nieuwvliet-Bad is de soort nog schaars. Er zijn ook meerdere waarnemingen uit Waterdunen (NDFF) en er zijn zelfs meldingen uit het dorp Breskens (ontbrekend in de NDFF; mededeling Eric C.L. Marteijs). De soort ontbreekt in Midden- en Oost-Zeeuws-Vlaanderen, dus ook in het projectgebied (<https://www.verspreidingsatlas.nl/A241>).

Conclusie boomkikker *De boomkikker ontbreekt in Midden- en Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Het voorkomen van deze soort in het projectgebied is uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de boomkikker (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

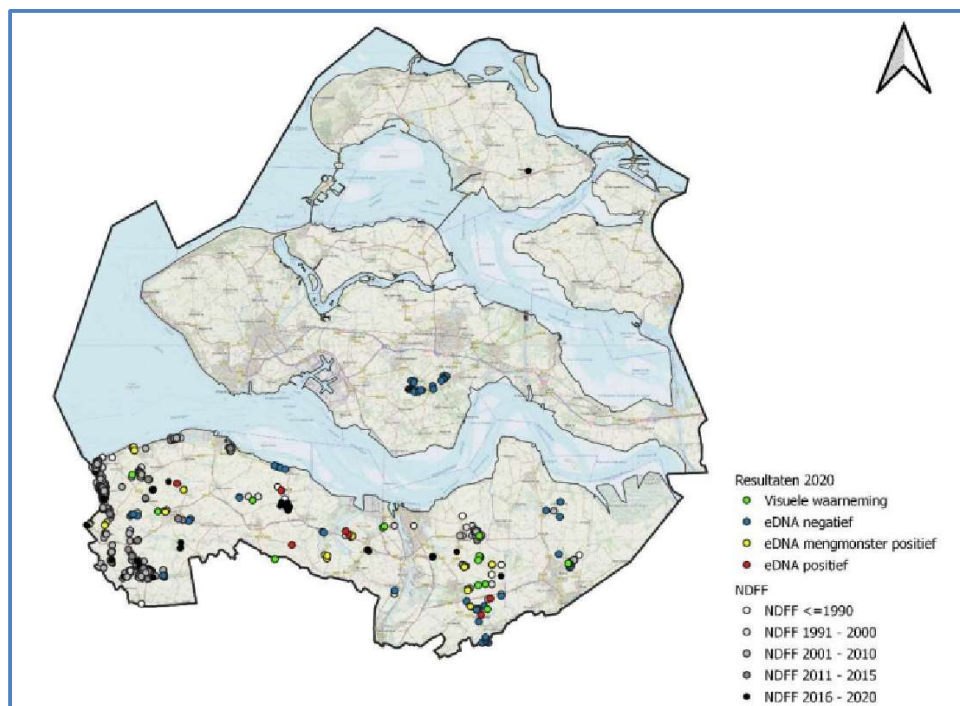
De boomkikker ontbreekt in Midden- en Oost-Zeeuws-Vlaanderen, dus ook in het projectgebied (<https://www.verspreidingsatlas.nl/A241>).

Rugstreeppad De rugstreeppad is beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Habitatrichtlijn, bijlage 4). Deze soort is in Zeeland plaatselijk niet zeldzaam, maar komt nauwelijks voor in West-Zeeuws-Vlaanderen (NDFF). Ten oosten van het Kanaal Gent-Terneuzen zijn diverse populaties van de rugstreeppad: te oosten van Terneuzen, ten noorden van Westdorpe en nabij Heikant. Uit de ruime omgeving van het projectgebied zijn sinds 2019 slechts enkele waarnemingen bekend, de dichtstbijzijnde op 1 km afstand. Waarnemingen uit de bebouwde kom van Sluiskil ontbreken. De soort gebruikt ondiepe zoete of brakke plassen als voortplantingsgebied. In en om het projectgebied ontbreekt op dit moment geschikte voortplantingshabitat. In Nederland kan de rugstreeppad gedurende een lange periode eieren afzetten: van half april tot en met september. Rugstreeppadden kunnen als pionier flinke afstanden afleggen en snel nieuwe geschikte gebieden koloniseren. Ze overwinteren onder andere in zandhopen. Voor nadere details zie *Kennisdocument Rugstreeppad* (Bij12 2017f).

Conclusie Rugstreeppad Het voorkomen van de rugstreeppad in het projectgebied kan worden uitgesloten: de soort ontbreekt (vrijwel) in Zeeuws-Vlaanderen ten westen van het Kanaal Gent-Terneuzen. Negatieve effecten van het project op het leefgebied of voorplantingslocaties van de rugstreeppad zijn uit te sluiten. Er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

Kamsalamander De kamsalamander is beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Habitatrichtlijn, bijlage 4). De voorkeur van de Kamsalamander gaat uit naar kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen. Deze soort foerageert voornamelijk 's nachts en schuilt overdag op donkere plaatsen. Buiten de paartijd zijn de dieren op het land te vinden in de strooisellaag. Als voortplantingsbiotoop wordt de voorkeur gegeven aan stilstaande, zoete wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie (belangrijk voor de ei-afzet). Belangrijk is dat de poel permanent water bevat en niet geheel beschaduwd is (Bij12 2017e).

De kamsalamander komt van oorsprong voor in alle provincies, met uitzondering van Flevoland. De soort bezet vooral de zandgronden en het rivierengebied in het oosten, midden en zuiden van Nederland. Belangrijke kerngebieden in Nederland behoren veelal tot de meeste waardevolle cultuurlandschappen (<https://www.verspreidingsatlas.nl/A112#>). Landelijk is er sprake van een matige afname in verspreiding, maar de populatie lijkt in 1977-2010 licht toe te nemen (Bij12 2017a). In Zeeland heeft de kamsalamander een kleine (als niet-wild beschouwde) populatie op Zuid-Beveland, maar is ruimer verspreid in Zeeuws-Vlaanderen. De aantallen gaan echter snel achteruit en momenteel zijn er diverse versnipperde populaties met relatief weinig dieren. De tot nu bekende populaties liggen bij Hulst, Zaamslag, Axel, Hoek, Aardenburg, Nieuwvliet, Cadzand, Retranchement en Terhofstede.

Locaties die in 2020 zijn onderzocht op de aanwezigheid van de kamsalamander en alle historische vindplaatsen (NDFF; RAVON; Provincie Zeeland 2023).

De kamsalamander is niet bekend uit het projectgebied en omgeving. De dichtst bij het projectgebied gelegen populaties ten westen van het Kanaal Gent-Terneuzen bevinden zich op 4-6 km afstand (NDFF). In het projectgebied ontbreekt geschikte habitat voor de kamsalamander. Het voorkomen van de soort in de in het projectgebied kan worden uitgesloten.

Conclusie kamsalamander *Het voorkomen van deze soort in het projectgebied is uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor de kamsalamander (individueen, populatie of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

Overige soorten amfibieën De gewone pad, bruine kikker, groene kikker (complex) en kleine watersalamander (alle met een provinciale vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen) komen zeker of waarschijnlijk voor in de omgeving van het projectgebied, met name in poelen en tuinvijvers.

Conclusie overige amfibieën *Voor de soorten amfibieën waarvoor een provinciale vrijstelling van toepassing is, geldt de zorgplicht. Met inachtneming van de aanbevelingen voor een ecologisch werkprotocol (hoofdstuk 10) is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

7.10 Vlinders, libellen en overige ongewervelde dieren

Binnen het projectgebied is geen aanwezigheid van beschermde vlinders en libellen (en overige ongewervelde dieren) bekend en dit kan op grond van het ontbreken van geschikte habitat worden uitgesloten.

Conclusie ongewervelde dieren *Aangezien geschikte habitat voor beschermde soorten vlinders, libellen en overige ongewervelde dieren er ontbreekt, is het voorkomen van deze soorten in het projectgebied uit te sluiten. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor deze soorten (individueen, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

7.11 Planten

Binnen het projectgebied is geen aanwezigheid van beschermde (vaat-)planten bekend of te verwachten (o.a. Meininger 2018, NDFF, eigen waarnemingen).

Conclusie planten *Er komen geen wettelijk beschermde plantensoorten voor in het projectgebied. Er zijn geen nadelige gevolgen van het project voor beschermde plantensoorten (exemplaren, populaties of leefgebieden) en er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.*

7.12 Overige natuurwaarden

Voor zover bekend, komen er in het projectgebied geen 'overige' bijzondere soorten planten of dieren voor, zoals soorten van de diverse Rode Lijsten (NDFF, eigen waarnemingen). Op grond van de aanwezige (stedelijke) habitat is het voorkomen van dergelijke soorten onwaarschijnlijk.

Conclusie overige natuurwaarden *Voor zover bekend, komen er in het projectgebied geen 'overige' bijzondere soorten planten of dieren voor, zoals soorten van de diverse Rode Lijsten.*

8 Beschermd houtopstanden

Zoals vermeld in hoofdstuk 3.5 is het conform artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming verboden houtopstanden te kappen buiten de bebouwde kom zonder hier vooraf een melding van te maken aan het bevoegd gezag.

Deze regel geldt onder andere niet voor:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen.

Zowel uitzondering a als b zijn van toepassing op de te kappen houtopstanden in het projectgebied.

Conclusie houtopstanden Omdat het bij het project gaat om het vellen van een houtopstand die zowel in een tuin als binnen de bebouwde kom ligt, is er geen sprake van een meldingsplicht, noch van een herbeplantingsplicht.

Geen van de te kappen bomen staat op de lijst van beschermde bomen in de Gemeente Terneuzen (https://www.terneuzen.nl/Inwoners_Terneuzen/Wonen/Groen/boom_kappen/Lijst_beschermde_bomen).

Bebouwde kom grenzen houtopstanden Wet natuurbescherming (grijs; <https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>; rode cirkel is ligging te kappen houtopstand in projectgebied).

9 Invasieve exoten

9.1 Algemeen

Vanwege de ernstige gevolgen die invasieve uitheemse soorten kunnen hebben, zijn er rijksregels en internationale regels om de introductie en verspreiding te voorkomen. Het is verboden om bepaalde activiteiten opzettelijk te verrichten met soorten van de **Unielijst**. Dit is een lijst van de Europese Commissie waarop soorten staan, die in delen van de EU schade toebrengen (of dat in de toekomst waarschijnlijk zullen gaan doen) aan de biodiversiteit en/of ecosystemen. Ze kunnen ook nadelige gevolgen hebben voor de menselijke gezondheid, veiligheid of economie.

9.2 Uitheemse soorten en exoten

Exoten of uitheemse soorten zijn dieren of planten die door menselijk handelen buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied terecht zijn gekomen. Ook delen ervan, zoals eicellen, zaden of wortels, vallen onder die begrippen. De term 'uitheemse soort' is bedoeld om een hele soort mee aan te duiden. De term 'exoot' is bedoeld om individuele exemplaren van een uitheemse soort mee aan te duiden. De meeste uitheemse soorten vormen geen bedreiging voor de biodiversiteit. Ze zijn dus niet 'invasief'. De leefomstandigheden voor deze soorten zijn in Nederland namelijk vaak niet geschikt, waardoor ze hier niet kunnen leven. Daarnaast zijn er soorten die geen bedreiging vormen en niet schadelijk zijn.

9.3 Invasieve uitheemse soorten en invasieve exoten

Als uitheemse soorten of exoten 'invasief' zijn, dan betekent dat ze na introductie of verspreiding een bedreiging zijn of nadelige gevolgen hebben voor de biodiversiteit en ecosystemen in Nederland. Ze kunnen bijvoorbeeld inheemse soorten verdringen, ziekten overbrengen of natuurlijke leefomgevingen veranderen. Invasieve uitheemse soorten kunnen de natuur en maatschappij veel last bezorgen en nadelig zijn voor de menselijke gezondheid of economie. Voorbeelden van invasieve uitheemse soorten zijn: muskusrat, rode Amerikaanse rivierkreeft, grote waternavel en reuzenberenklauw.

9.4 Europese lijst van invasieve uitheemse soorten

Sinds 3 augustus 2016 is er een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van schadelijke exotische planten en dieren. De schade die invasieve exoten veroorzaken, is een Europees probleem. Om dit probleem zo effectief mogelijk aan te pakken, is een Europese verordening ontwikkeld. Hierin staat een aantal ge- en verboden om schade in de Europese Unie zoveel mogelijk te voorkomen. Onderdeel van de verordening is de zogenaamde 'Unielijst'. Hierop staan soorten die al in delen van de Europese Unie voorkomen en schade toebrengen of dit in de toekomst waarschijnlijk gaan doen (nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-

[exoten](#)). Voor lidstaten geldt de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen. En als dat niet lukt om de populatie zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Iedere lidstaat kan – aanvullend op de soorten van de Unielijst – andere soorten op een eigen, nationale lijst plaatsen en daarvoor maatregelen opnemen. Nederland neemt maatregelen tegen Aziatische duizendknopen (onder andere Japanse duizendknoop) met een nationaal handelsverbod.

9.5 Invasieve planten in Zeeland

Van de 26 soorten invasieve landplanten die op de 'Unielijst' staan, zijn in Zeeland alleen aangetroffen: de reuzenberenklauw, de reuzenbalsemien (beide op vrij veel plaatsen), struikaster (incidenteel in West-Zeeuws-Vlaanderen) en de zijdeplant (duinen bij Dishoek, Walcheren). Daarnaast zijn er nog vier 'lastige' plantensoorten aangetroffen die (nog) niet op de 'Unielijst' staan: alsemambrosia, azijnboom, Japanse duizendknoop en rimpelroos. Op de 'Unielijst' staan ook invasieve waterplanten, maar in het projectgebied ontbreekt geschikte habitat voor deze soorten.

9.6 Voorkomen in het projectgebied

In en rond het projectgebied zijn geen invasieve of 'lastige' planten aanwezig (NDFF, eigen waarnemingen).

Conclusie invasieve exoten In het projectgebied zijn geen invasieve planten van de 'Unielijst' of andere 'lastige' plantensoorten aangetroffen.

10 Ecologische aanbevelingen voor de werkzaamheden

Zorgplicht Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de 'algemene zorgplicht' uit de Wet natuurbescherming. Voor alle in het wild voorkomende planten- en diersoorten, dus ook voor onbeschermde en beschermde soorten die zijn vrijgesteld, geldt deze 'algemene zorgplicht'. Dit houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermde gebieden en in het wild voorkomend planten- en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Volgens diverse gedragscodes is het opstellen van een ecologisch werkprotocol verplicht en leidend bij de uitvoering van de werkzaamheden.

Richtlijnen Hieronder staan richtlijnen om negatieve effecten op de in het gebied voorkomende planten en dieren zo veel mogelijk te beperken.

- Er wordt, indien beschikbaar, natuurvriendelijk materieel ingezet en/of sparende technieken toegepast.
- Schade aan bermen, slootkanten, houtsingels, bosjes en solitaire bomen, bijvoorbeeld door insporing, wordt voorkomen.
- De rijsnelheid van machines wordt zo afgesteld dat dieren zo veel mogelijk kunnen wegvlugten. Bij voorkeur wordt stapvoets gereden.
- Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur van wegen, paden en sporen.
- Werkzaamheden vinden in beginsel plaats in de daglichtperiode, opdat verstoring van de omgeving door verlichting wordt voorkomen. Bij nachtelijke verlichting van een werklocatie wordt uitstraling naar de omgeving vanaf een uur na zonsondergang zo veel mogelijk voorkomen.
- Er wordt één kant op gewerkt en – indien aan de orde – van de dichte zijde naar het open water of gebied gewerkt, zodat dieren kunnen wegvlugten. Dit geldt voor alle groenzones.
- Afbraak-, kap-, snoei en rooiwerkzaamheden worden buiten het broedseizoen van de vogels gepland. Als broedseizoen geldt in dit geval de periode van 1 maart tot 15 augustus.
- Indien er eenmaal geregeld (bouw-)werkzaamheden zijn, kunnen deze ook tijdens het broedseizoen worden voortgezet.
- Aangetroffen broedende vogels, in gebruik zijnde nesten en eieren dienen altijd te worden gespaard, ook buiten het reguliere broedseizoen. Broedende vogels mogen evenmin worden verstoord. Het personeel dient te allen tijde te letten op alarmerende vogels en hun nesten.
- Voer vrijkomende materialen netjes af en voorkom dat deze in de omgeving belanden.
- Maak bij de aan- en afvoer van materialen en materieel met vrachtwagens over bermen of andere kruidachtige vegetaties gebruik van rijplaten, waardoor schade aan de grasmat en de vegetatie en ook insporing wordt voorkomen.

11 Literatuur

Bekker J.P., Calle L., Dobbelaar S., Fortuin A., Jacobusse C. & de Kraker K. 2010. *Zoogdieren in Zeeland*. Fauna Zeelandica deel 6, Zoogdierwerkgroep Zeeland / Het Zeeuwse Landschap, *sine loco*.

BIJ12. 2017b. *Kennisdocument Gewone grootvleermuis* *Plecotus auritus*. Versie 1.0. juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-005-Kennisdocument-Gewone-grootoorvleermuis-1.0.pdf>

BIJ12. 2017c. *Kennisdocument Watervleermuis* *Myotis daubentonii*. Versie 1.0. juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Watervleermuis.pdf>

BIJ12. 2017d. *Kennisdocument Rosse vleermuis* *Nyctalus noctula*. Versie 1.0. juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Rosse-Vleermuis.pdf>

Bij12. 2017e. *Kennisdocument Kamsalamander* *Triturus cristatus*. Versie 1.0, juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Kamsalamander.pdf>

BIJ12 2017f. *Kennisdocument Rugstreeppad* *Bubo calamita*. Versie 1.0, juli 2017. Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Rugstreeppad.pdf>

BIJ12 2017g. *Kennisdocument Noordse woelmuis* *Microtus oeconomus arenicola*. Versie 1.0, juli 2017, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Noordse-woelmuis.pdf>

BIJ12. 2024a. *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis* *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 2.0. april 2024, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-versie-2.0.pdf>

BIJ12. 2024b. *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis* *Pipistrellus nathusii*. Versie 2.0. augustus 2024, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/09/Kennisdocument-ruige-dwergvleermuis-versie-2.0.pdf>

BIJ12 2024c. *Kennisdocument kleine marterachtigen*. Versie 1.0. januari 2024, Utrecht.
<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/01/Kennisdocument-kleine-marterachtigen.pdf>

Calle P., Calle L., Kranenbarg J, van der Velden J.A., Meijer A.J.M., de Boois I., Dubbeldam M. & Jacobusse C. 2020. *Vissen in Zeeland*. Fauna Zeelandica deel 9. Het Zeeuwse Landschap, *sine loco*.

Jacobusse E. 2019. *Provinciaal beschermingsplan noordse woelmuis. Een onderzoek naar de manier waarop binnen de provincie Zeeland voldaan kan worden aan de instandhoudingsdoelen voor de noordse woelmuis*. Afstudeeronderzoek Aeres Hogeschool, Almere / Provincie Zeeland, Middelburg.

Meininger P.L. (redactie) 2018. *Flora Zeelandica. Verspreiding van planten in het Zeeuwse landschap in heden en verleden*. FLORON, Nijmegen.

Provincie Zeeland 2023. *Natuurdoelanalyse 2023. Zwin en Kievittepolder*. Provincie Zeeland, Middelburg.
https://www.ecologischeautoriteit.nl/projectdocumenten/011913_5103_Natuurdoelanalyse_Zwin_en_Kievittepolder_2023.pdf.

Schenk F. 2018. Boomkikker Zeeuws-Vlaanderen - Boomkikker niet meer weg te denken in West-Zeeuws-Vlaanderen. *Schubben & Slijm*, **10**(1): 4–5.